

MARIJ (JULIJ) KOGOJ

20. september 1892, Trst, † 27. februar 1956,
Bokalce, Ljubljana.

- Rojen je bil z imenom Julij, a so bili njegovi krstni dokumenti pomotoma poimensko zamenjani z dokumenti njegovega pokojnega brata Marija (1895–1896). Oče mu je kmalu umrl, mati pa je družino z več otroki zapustila. Marija so kot občinsko siroto poslali v Kanal ob Soči.
- V osnovni šoli je njegovo nadarjenost odkrila njegova učiteljica in ko jo je zaključil, so mu omogočili šolanje v Gorici na gimnaziji, vendar pa te šole ni končal. Želel se je posvetiti glasbi, ki ga je povsem prevzela. V začetku je bil glasbeni samouk. Komponirati je začel leta 1910, (preden je bil sploh primerno izobražen).
- Brez denarnih sredstev je med letoma 1914 in 1917 kompozicijo študiral na Dunaju . Da se je med študijem lahko preživljal, je moral opravljati težaška dela. Njegov ustvarjalni zagon se je po letu 1930 ustavil zaradi bolezenskih znakov shizofrenije. Od leta 1932 do smrti je živel v bolnišnici za duševne bolezni.

OPERA SNG V LJUBLJANI

MARIJ KOGOJ
**Č R N E
MASKE**

GLEDALIŠKI LIST št. 2 — 1957-58

- Želel se je posvetiti glasbi, ki ga je povsem prevzela. V začetku je bil glasbeni samouk. Komponirati je začel leta 1910, (preden je bil sploh primerno izobražen).
- Brez denarnih sredstev je med letoma 1914 in 1917 kompozicijo študiral na Dunaju . Da se je med študijem lahko preživljal, je moral opravljati težaška dela.
- Njegov ustvarjalni zagon se je po letu 1930 ustavil zaradi bolezenskih znakov shizofrenije. Od leta 1932 do smrti je živel v bolnišnici za duševne bolezni.

DELA

- Njegova dela uvrščamo med glasbeni **ekspresionizem**, ki ga dopolnjuje s komponističnimi prvinami *pozne romantike*.
- Vrhunec njegovega opusa predstavlja opera **Črne maske** (krstno uprizorjena leta 1929), po tem letu pa se skladatelj začne nagibati h glasbenem **neoklasicizmu**.
- Mnogo njegovih skladb in glasbeno-teoretskih del je ostalo nedokončanih.

- Marij Kogoj je najvplivneši predstavnik glasbenega ekspresionizma na slovenskem;
- V Ljubljani je bil korepetitor v operi, pedagog, kritik predvsem pa skladatelj.
- Najbolj znano instrumentalno delo je njegova suita „Ce se pleše“.
- Od vokalnih del so samospevi in njegova **opera Črne Maske**.
- Njegove zborovske skladbe so: Trenotek, Večerni zvon, Barčica, Otroške pesmi.

Več o skladatelju: <https://revija.ognjisce.si/revija-ognjisce/27-obljetnica-meseca/6122-marij-kogoj>

Na saneh

(Iz Tlovega rodat)

Na ledu!

(Karel Bruk)

Marij Kogoj

Kdar i - ma klo - buk in kdar ni - bos, ko - mur
od mraza ni zmr - znil nos, z na - mi gre ra - jat na gla - dki led, gre
ra - jat, ra - jat, ra - jat na gla - dki led, gre ra - jat, ra - jat,
ra - jat na led. Kdar je zmr - za - vec in se bo - ji v hi - ši iso
zi - mo - naj prečepi! Kdar i - ma klo - buk in kdar ni -
bos, z na - mi gre ra - jat, z na - mi gre - ra - jat

AB: Če pesem naj se poje zgolj po povdarih zlogov in besed,
brez določenege ritma.

https://www.youtube.com/watch?v=qglGOVng5iY&ab_channel=SNGMaribor

https://www.youtube.com/watch?v=7a7oajKqktI&ab_channel=navitrks

https://www.youtube.com/watch?v=oYkhQEWyM1g&ab_channel=JavniskladRSza_kulturnedejavnosti

https://www.youtube.com/watch?v=G_hUCydsaEA&ab_channel=Vivivisiful

- **Črne maske** so opera v dveh dejanjih (petih slikah) slovenskega komponista Marija Kogoja.
- Libreto je po istoimenskem besedilu ruskega pisatelja Leonida Andrejeva in slovenskem prevodu Josipa Vidmarja napisal skladatelj.
- Sprva se je vodstvo Ljubljanske Drame (ravnatelj Pavel Golia in dramaturg Oton Župančič) odločilo na svojem odru uprizoriti Andrejevo dramo.
- Zato je pri Kogoju, ki je bil tedaj tam korepetitor, naročilo scensko glasbo. Do uprizoritve pa nikoli ni prišlo.
- Kogoja je besedilo navdušilo, zato ga je v celoti uglasbil in napisal opero.
- Delo je nastajalo v letih od 1924 do 1927.
- Krstna predstava je bila 7. maja 1929 v Ljubljanski Operi.

• Prvo dejanje GRAD LORENZOVE DUŠE

- Vojvoda Lorenzo v krogu najbližjih sprejema na svojem gradu zamaskirane goste. Priredil je ples v maskah, zato nobenega prišleka ne prepozna. Na sprejem se je temeljito pripravil - povabil je glasbenike, spisal je glasbo in izbral najboljša vina ter ukazal služabnikom, naj razsvetlijo grad tako, da ne bo prostora za sence. Služabniki z grozo naznanijo prihod mask. Le-te se mu posmehujejo, Lorenzo pa hitro spozna, da mu maske vidijo v dušo in srce.
- Zavzele so njegov grad, njegovi bližnji so izginili v neprepoznavne maske. Ko zaukaže glasbenikom, da zaigrajo, se glasba sprevrže v hudičev ples. Pojavijo se črne maske, prividi in moraste sanje obkrožajo zbeganega Lorenza, ki zblazni. Začenja se spopad med svetlobo in temo.
- Knjižnica v grajskem stolpu.
- Zunaj tuli veter. Postarani in upognjeni Lorenzo bere orumenelo družinsko kroniko, v kateri spozna, da ga je mati spočela z zapitim konjskih hlapcem, medtem ko je bil njen mož na križarskem pohodu. Sprevidel je, da je bila svetost materine podobe navadna laž.
- Pojavi se njegov namišljeni dvojnik, ki ga v dvoboju premaga in ubije.

DRUGO DEJANJE GRAD LORENZOVE DUŠE.

- Lorenzo se vrne v dvorano, kjer poteka spopad med Rdečimi in Črnimi maskami. Iz vsepovsod sili tema. Povabljene maske ga obtožijo umora. Lorenzo daje vtis, da je okamenel. Ugasne še plamen zadnje bakle in vse zagrne mrak.
- Grad Lorenzove hiše.
- Povsod črnina, le v soju sveč se Lorenzo sklanja nad truplo vojvode di Spadara. Iz teme spomina ostajajo osebe, ki razkrivajo resnico njegovega življenja (odnos do žene, podložnikov, služabnikov in prijateljev). Razodene se vsa prikrita človeška zloba, poželjivost in hinavščina, ki je bila skrita za maskami. Edino Ecco ostane v stiku z novim Lorenzom. Spozna, kaj vse ga ovira in sklene postati njegov očiščujoči ogenj.
- Grad vojvode di Spadaro.
- Na prošnjo donne Francesce so vsi zelo obzirni do Lorenza, misleč da je bolan, on pa jim naznani, da pričakuje goste. Čeprav to vsi razumejo kot blodnjo, spet razsvetlijo grad. Lorenzo na zunaj svojih bližnji ne prepozna, sledi pa cilju, ki mu ga pomaga doseči Ecco - uničiti svet laži in tako premagati temne sile. Spomini, ki mu jih prikliče žena, v njem obudijo starega Lorenza. Zapoje pesem, ki se sprevrže v himno Satanu.
- Vtem dvorano zajame ogenj, ki ga je podtaknil Ecco. Lorenzo se zave, prekliče vse izrečene besede in napove prihod Boga, kralja nebes in zemlje. V dvorano priženo ožganega in oslepelega dvornega norca, ki ga Lorenzo sprejme kot brata in zaščiti pred pobesnelimi služabniki. Ob zvokih benedictusa ogenj prežene črne maske in očisti vsega zemeljskega, tudi vojvodo in dvornega norca.
- Vse zajame ogenj.